

Stavanger
kommune

Premature barn i skolen

Premature barn i skolealder

Barn som er født for tidlig har gått glipp av viktige uker i mors liv. 1/3 av hjernens vektøkning og modning skjer de siste 6-8 ukene av svangerskapet. Nervesystem, hjerne og indre organer er umodne. Denne umodenheten kan være årsak til at de premature barna kan få følgetilstander som viser seg helt opp i skolealder. For tidlig fødte barn har i tillegg ofte en tøff og traumatisk start på livet. De har større risiko for utfordringer på ulike utviklingsområder enn barn født til termin.

Premature barn som har mestret hverdagen i barnehagen fint, kan likevel få utfordringer med å finne seg til rette på skolen. Overgangen fra barnehage til skole innebærer store endringer i barnets hverdag. Skolen stiller større krav til barna når det gjelder å lytte, være konsentrerte og sitte rolig over tid. Barna skal forstå og huske det som læreren forklarer til en samlet klasse, og hvert enkelt barn får mindre oppfølging. I barnehagen er barn i alle aldre fra 1-6 år ofte samlet, mens i klasserommet er barna jevnaldrende. Det enkelte barnets mestring og utvikling blir mer synlig, og sammenligning av prestasjoner hos barnet selv kan være vanskelig å unngå.

Utfordringer i skolen handler ofte om manglende ferdigheter knyttet til motorikk, språk, oppmerksomhet/konsentrasjon og sosial- og emosjonell kompetanse. Barn som er født for tidlig har ofte en sårbarhet med seg som innebærer at de lettere føler seg utrygge og opplever engstelse. Ofte er vanskene sammensatt eller av mer diffus art.

Det er viktig å understreke at de vanskene som omtales her, ikke er representative for alle for tidlig fødte barn. En god start på skolegangen kan være avgjørende for et godt skoleforløp, og for barnets læring, trivsel og utvikling.

Tips og råd til skolen

- **Oppstartsamtale med foresatte:** Informasjon om barnet og barnets historie gir økt innsikt og forståelse hos kontaktlærer. Det anbefales at kontaktlærer har noe grunnleggende kunnskap om mulige senvirkninger av for tidlig fødsel.
- **Samarbeid hjem-skole:** Dette er viktig for å få oversikt over hvordan barnet egentlig har det. Barnet kan ta seg sammen for å klare seg gjennom skoledagen og først reagere når det kommer hjem.
- **Tilpasse krav og forventninger:** Alle barn trenger utfordringer, men utfordringene må stå i samsvar med barnets individuelle forutsetninger. Forskning viser at for tidlig fødte barn kan trenge mer tid på læring. Det er viktig for barnet at arbeidsmengden er overkommelig og at oppgavene er tilpasset. Kanskje barnet trenger mindre lekser? Arbeidsoppgaver kan ofte deles opp og pauser kan legges inn.
- **Begrense inntrykk:** Premature barn kan streve med å sortere sanseintrykk. Det kan være vanskelig å utelukke bakgrunnsstøy og ha fokus på det som er vesentlig i situasjonen (for eksempel lærerens stemme). Noen barn vil ha behov for skjerming eller pauser i løpet av dagen, for eksempel ved å jobbe i mindre grupper. Barnets plassering i klassen og i garderoben kan ha betydning for hvordan barnet klarer å konsentrere seg. Visualisering av informasjon vil være nyttig for å støtte barnet.

- **Forebygge og avhjelpe fagvansker:** Det er dokumentert økt forekomst av lese- og skrivevansker og nedsatt matematikk mestring hos premature barn. Jevnlig kartlegging og rask igangsetting av nødvendig tiltak anbefales.
- **Øye-hånd koordinasjon og finmotoriske vansker** kan føre til at barnet bruker uforholdsmessig mye innsats på å forme bokstaver. I disse tilfellene bør det legges til rette for bruk av PC, slik at barnet heller kan fokusere energien på andre deler av skolearbeidet, som å forstå innholdet i det som skrives.
- **Mange premature barn har nedsatt styrke i kjernemuskulatur.** Dette kan føre til at det strever med å sitte oppreist over tid, og mangler utholdenhet i aktiviteten. Dette kan få innvirkning på fokus og finmotoriske oppgaver. Det er derfor viktig med **stabil sittestilling** med god støtte under beina.

- **Grovmotorikk:** Grunnleggende motoriske ferdigheter som løp, hopp, hink, balanse og klatring skal være automatiserte ved skolestart. Noen premature barn har nedsatt stabilitet og strever med koordinasjon av bevegelser. Dette kan påvirke kvaliteten på grovmotorikken. De er ofte forsiktige og utfordrer i mindre grad sine egne motoriske grenser.
- **Faste rammer og rutiner** kan være med på å skape trygghet og forutsigbarhet for det premature barnet. Fast plass i klasserommet og fast rytme i skoledagen er positivt. Avvik fra planen, nye tiltak og nye lærere krever forberedelse. Skal klassen på utflukt og tur bør barnet på forhånd få en fast voksenperson som det kan forholde seg til.
- **For tidlig fødte barn er ofte sårbare i overganger,** og kan trenge ekstra voksenstøtte i disse situasjonene. Særlig overgangen mellom skole og SFO kan være krevende.

Ved bekymring, ha lav terskel for å henvise til faginstanser. Det er en stor fordel for det premature barnet om man kommer i gang med tiltak tidlig, fremfor å "reparere" senere.

**Prematurforeningen.no har nyttig informasjon om
det premature barnet**

Brosjyren er utarbeidet av:

Fysio- og ergoterapitjenesten
nettside: stavanger.kommune.no/fysioergo

Helsestasjonstjenesten
nettside: stavanger.kommune.no/helsestasjon

Pedagogisk- psykologisk tjeneste - PPT
nettside: stavanger.kommune.no/PPT

Stavanger
kommune

**“En skole er en bygning med fire vegger, tak og gulv, og
med framtiden inni seg”**

Ukjent